

PISZÁR ÁGNES

Aaron Blumm

a rövidtörténetben 2.

Aaron Blumm: *Ki ölte meg a Török Zolit?* Életjel–Kalligram, Szabadka–Budapest, 2022

Aaron Blumm befejezetlenül hagyta a *Biciklizéseink Török Zolival* (2011) című művét. Az utolsó mondat közepén szakadt meg az elbeszélés, ami arra engedett következtetni, hogy egyszer majd befejezi. A szerző mintegy tíz évre rá írta meg a folytatást, ha a legújabb kötetét annak tartjuk. Számos formai és tartalmi együttállás van a két könyv között, ami e mellett érvel. A Török Zoli személye körüli rejtély, a biciklizés, a női és férfi elbeszélés keverése, a kisforma alkalmazása és nem utolsósorban a szerzőség kérdése. Míg azonban az előző kötet egy szerelmi história, addig a most megjelent egyféle detektívregény, amely az olvasóra bízta a nyomozást. Ezt erősen megnehezíti a lineáris elbeszélést felváltó rövidtörténetek gyors egymásutánja, amely a tér és az idő kibillenését okozza. A könyv egyik kiadója kisregényként jegyzi a művet, az olvasó-nyomozó, mint egy Italo Calvino-regényben, a rövidtörténetekből össze is állítja azt. Aaron Blumm a kis lélegzetvételi prózaszövegek írója, ezek a kis lélegzetvételek azután könyvei végén egy hatalmas sóhajban egyesülnek. A *Ki ölte meg a Török Zolit?* terei váltakoznak. Egyszer egy sziget, máskor a sivatag, aztán egy kolostor, a zóna, majd a falu, amely előző könyve színtere is egyben. Az idő jól körülhatárolható, a szerző megadja a saját, majd kódoltan a hősei születésének dátumát, miközben szól az afgán migránsokról, így 2018 és 2020 közé tehető. A kiindulópont Török Zoli meggyilkolása, ami Gabriel García Márquez *Egy előre bejelentett gyilkosság krónikája* című regényére asszociál. Természetesen mindezek egy lineárisan vezetett történet koordinátái, de sem Márquez, sem Aaron Blumm nem tartja magát az időrendiséghez, ami a téridőt megbillenti

és mágikus atmoszférába helyezi. Aaron Blumm kisregénye címek alá rendezi rövidtörténeteit, megkönnyítve az olvasó-nyomozó munkáját, ám ezek a címek csak mímelik a linearitást, hogy egy magasabb szinten aztán egységbe fonják a szövegeket (*Gyilkosság, Nyomozás, Dátumok, Zolik, Áldozat, Magyarázat, Történelmi összefoglaló gyöngébbeknek*).

Az egyes szám első személyű elbeszélés több narrátort takar. A nyomozó, az áldozat, a gyilkos egy személyben testesítik meg Török Zolit. Ott van aztán Török Zoli szerelmese, aki az előző könyvből lép elénk. Az elbeszélők megsokszorozódása (lásd Tolnai, Beckett) lehetővé teszi a szövegvilág kitágulását és belső eseményekkel való gazdagodását. Igazán jó alkalmat kínál az elbeszélő megduplázására a kettős identitása (két útlelél, két igazolvány, két lakcím), ami jelenünk realitása.

Van egy gyermekújság 1986-ból, amelyben először bukkan fel Zoli. A kishegyesi Ady Endre Kísérleti Általános Iskola diáklapjában, a *Jóbarátban*. Ebben szerepel többek között Aaron Blumm (alias Virág Gábor), Horvát György (alias Szerbhorváth György) és Lajkó Félix, annak a triásznak a kétharmada, amely Dombost felrajzolta Vajdaság irodalmi térképére. Később az 1998-as *Dombosi történetek* után jött a Dombos Fest, amely mára kulturális életünk megkerülhetetlen színhelye. Kis fogalmazások ezek az iskolai lapban – és a legjobb talán Félixé –, amelyekben megjelenik Zoli alakja. Megfejtettem egy másik Zolit is: Danyi Zoltán személyében, aki rózsatövek természetésével foglalkozik és a női elbeszélésben szerepel. Aaron Blumm gyakran szerepeltett kódolt neveket is: a B. J.-t például, aki lehet Csáth Géza, Bányai János, Bogdán József vagy akár Brenner J. János is. A többi szereplő neve szintén beszédes, mint a tevés ember, a hodzsa, de vannak az előző könyvből átlépett hősök is, mint például a Doktor úr vagy a szerelmesének az ura. A könyvben rejtve szerepel még az illusztrátor is, Maurits Ferenc művész úr, akinek a grafikái nélkül úr tátongana a kisregényben. Ezt írja Aaron Blumm: „A Doktor úr azt mondta, ő rajzolta a képeket, kételkedve néztem rá, mert sosem dicsekedett rajztudásával, de azt mondta álnevet használt, figyeljem meg a krikzkrakszokat, ott van elrejtve bennük a személyisége. Jó, mondtam, akkor a szöveget meg én írtam, a szerző én vagyok” (53).

A fenti sorok akár egy *Esti Kornél*-novellában is szerepelhetnének. A „szereposztás” tekintetében Aaron Blumm még radikálisabb. Elrejti a szerzőt, és csak félmondatokban utal Virág Gáborra. Ilyeneket olvashatunk: „Hiszen engem se Zolinak vagy Gabinak hívtak az, aki igazán ismert” (56) vagy „Miért nyílnék meg, mondtam, nem vagyok én egy virág” (82) etc. Aaron Blumm egyben az elbeszélő, egyben Török Zoli, egyben a szerző. De akkor ki húzza meg a ravaszt? Gyilkosság vagy öngyilkosság? Az elbeszélő nem fél a gyilkosától: „nem akarok tovább rettegésben élni, várom, hogy jöjjön és lőjön, üssön, hogy fájjon, meghúzza a ravaszt” (65). Ugyanezen az oldalon pedig így zárja az elbeszélést: „fogtam hát a pisztolyt, és lőttem.”

Könnyítésként elmondhatjuk, hogy Virág Gábor évtizedek óta használja írói álnevét, az Aaron Blummot. Egyszerű játék ez James Joyce *Ulysses* című nagyszabású regényalakjának nevével, Leopold Blummal, Virág úrral. Kosztolányi Dezső *Esti Kornél*jának ironikus játszadozása ez a szerzőiség kérdéséről. Az egyetemes magyar irodalom vérkeringésébe való bekerülését Esterházy Péter, Darvasi László, Bodor Ádám hasonló motívációja biztosítja. Például Darvasi tárcáinak Szív Ernője Szép Ernő nevére asszociál ect. Egy bizonyosság marad csupán: „minden mindennel összefügg.”